

Jan Dobrzański, Tadeusz Mencel

Towarzystwa Naukowe w Lublinie (1944 - 1959)

Rocznik Lubelski 2, 223-241

1959

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

TOWARZYSTWA NAUKOWE W LUBLINIE (1944—1959)

Rok 1944 stanowił w życiu Lublina przełom. Tu wznoszono pierwsze zręby Państwa Ludowego. Nasze miasto i województwo pierwsze doznały zasadniczych przemian ustrojowych, polityczno-społecznych i gospodarczych, jakie zapowiadał historyczny lipcowy Manifest Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego.

Jednym z podstawowych filarów gmachu Państwa Ludowego jest nauka. W tymczasowej stolicy Polski Ludowej, wśród odgłosu huku dział niedalekiego frontu, władze państwowe powołały do życia już w r. 1944 wyższą uczelnię, która miała kształcić wysoko kwalifikowanych specjalistów, a równocześnie uprawiać i pielęgnować nauki. Uczelnią tą był Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej. Dał on początek rozwojowi lubelskiego ośrodka uniwersyteckiego. Z niego bowiem w następnych latach wyłoniły się dwie wyższe uczelnie: Akademia Medyczna i Wyższa Szkoła Rolnicza. Obok nich rozwija się istniejący już w okresie międzywojennym Katolicki Uniwersytet Lubelski. Specjalizacją uczelni jest charakterystyczna dla okresu po 1944 roku i znalazła ona również wyraźne odbicie w rozwoju towarzystw naukowych w Lublinie. Wzrost życia naukowego uwydatnia się szczególnie w porównaniu z działalnością towarzystw naukowych przed 1939 rokiem.

W okresie międzywojennym działały w Lublinie towarzystwa o zasięgu lokalnym, względnie regionalnym, typu ogólniejszego jak istniejące od 1874 r. Towarzystwo Lekarskie czy założone w 1927 r. Towarzystwo Przyjaciół Nauk, lub o wyraźnie zarysowanym kierunku działalności — Lubelskie Towarzystwo Walki z Gruźlicą (od 1910 r.) i Towarzystwo Przyjaciół Kultury Antycznej. Prócz tego rozwijały swoją działalność nieliczne oddziały ogólnopolskich specjalistycznych towarzystw naukowych.

Po 1944 roku w życiu naukowym Lublina nastąpiły zasadnicze zmiany. Fakt powstania i rozwoju kilku wyższych uczelni, w których pracują naukowcy specjaliści w różnych gałęziach wiedzy, spowodował ożywienie działalności dawniej istniejących towarzystw naukowych i powstanie nowych, specjalistycznych jako wynik rozwoju szeregu dawnych i nowych dyscyplin naukowych. Powstają oddziały ogólnopolskich towarzystw: Botanicznego, Psychologicznego, Gleboznawczego, Stomatologicznego, Językoznawczego, Zrzeszenia Prawników Polskich, Filologicznego i innych. Równocześnie przestały działać regionalne towarzystwa. Nie udały się próby utrzymania przy życiu Lubelskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk,

a Towarzystwo Przyjaciół Kultury Klasycznej zostało wchłonięte przez Polskie Towarzystwo Filologiczne.

Istniejące towarzystwa naukowe, względnie oddziały, prowadzą działalność w zakresie swej specjalizacji, ale jednocześnie coraz bardziej współpracują ze sobą zarówno w dziedzinie naukowej, jak i popularyzacyjnej. Jest to wynikiem olbrzymiego postępu i rozwoju nauki oraz konieczności integralnego ujmowania i opracowywania zagadnień zarówno w dziedzinie nauk przyrodniczych, matematyczno-fizycznych, jak humanistycznych oraz stosowania w badaniach naukowych i organizacji pracy metody marksistowskiej.

Wyrazem dojrzałości naukowego środowiska lubelskiego jest powstanie w 1958 r. Lubelskiego Towarzystwa Naukowego, jako instytucji naukowej grupującej wybitniejszych naukowców wszystkich dyscyplin. Towarzystwo między innymi postawiło sobie za cel organizowanie i utrzymywanie życia naukowego na Lubelszczyźnie, a za jeden ze środków prowadzących do celu uznało współdziałanie i utrzymanie łączności ze specjalistycznymi towarzystwami naukowymi.

Środowisko naukowe lubelskie legitymuje się też po 1944 r. własnymi wydawnictwami, z których na pierwszym miejscu należy wymienić „Annales” UMCS, posiadające dziewięć sekcji, obejmujących w zasadzie wszystkie dyscypliny uprawiane w wyższych uczelniach lubelskich. Towarzystwo Naukowe KUL wydaje „Roczniki Humanistyczne”. Z oddziałów ogólnopolskich towarzystw naukowych Oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego posiada swój organ „Rocznik Lubelski”. Oddziały innych towarzystw korzystają z organów swych zarządów głównych, czasopism specjalnych i „Annales”.

Poniżej podajemy wiadomości o towarzystwach, które nadesłały redakcji „Rocznika Lubelskiego” materiały o ich działalności. Otrzymane materiały są nierównomierne co do treści. Jedne są w stanie surowym i ujęte sumarycznie, inne podane są w formie szerszych opracowań np. Oddział Polskiego Towarzystwa Ftyzjatrycznego, których, niestety, z powodu braku miejsca w pełni nie można było wykorzystać. O towarzystwach, które wydają drukiem sprawozdania o swojej działalności podajemy krótkie wiadomości, odsyłając czytelnika do tych sprawozdań. Artykuł posiada charakter informacyjny bez podawania charakterystyki i oceny działalności poszczególnych towarzystw i stanowi jedynie próbę zarysowania problematyki rozwoju naukowego Lublina w latach 1944—1959.

LUBELSKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE

Towarzystwo powstało jako wyraz dążeń lubelskiego ośrodka naukowego. Jako cel postawiło sobie podejmowanie i popieranie badań naukowych w zakresie wszystkich działów nauki oraz organizowanie posiadzeń naukowych, współpracę poszczególnych dyscyplin naukowych i pracowników nauki, tworzenie placówek naukowych, organizowanie i prowadzenie badań naukowych, popularyzowanie osiągnięć naukowych oraz przez współdziałanie z istniejącymi na terenie Lubelszczyzny szkołami i instytucjami naukowymi, specjalistycznymi towarzystwami naukowymi

a organizacjami i instytucjami gospodarczymi oraz oświatowymi (par. 6 statutu).

Towarzystwo tworzą: członkowie honorowi, zwyczajni, korespondenci i współpracownicy komisji. Dzieli się ono na wydziały, których obecnie jest trzy: humanistyczny, biologiczny i matematyczno-fizyczny. Po dokonaniu prac przygotowawczych i zatwierdzeniu we wrześniu 1958 r. statutu pierwsze walne zebranie Towarzystwa odbyło się 19 stycznia 1959 r. Nowo wybrany Zarząd stanowią: prezes — prof. dr Laura Kaufman, wiceprezesi — prof. dr Leon Halban i prof. dr Grzegorz Leopold Seidler, sekretarz generalny — prof. dr Tadeusz Krwawicz, zastępca sekretarza gen. — prof. dr Tadeusz Onyszkiewicz, redaktor wydawnictw — prof. dr Stefan Buczkowski. W skład Zarządu Głównego wchodzi również przewodniczący i sekretarze poszczególnych wydziałów. Są nimi — na Wydziale Humanistycznym: przewodniczący — prof. dr Narcyz Łubnicki, sekretarz — prof. dr Aleksander Wolter, na Wydziale Biologicznym: przewodniczący — prof. dr Alfred Trawiński, sekretarz — prof. dr Tadeusz Żuliński, na Wydziale Matematyczno-Fizycznym: przewodniczący: prof. dr Mieczysław Biernacki, sekretarz — prof. dr Józef Skulmowski.

TOWARZYSTWO NAUKOWE KATOLICKIEGO UNIWERSYTETU LUBELSKIEGO

Towarzystwo zostało powołane do życia w r. 1934 przez Senat Akademicki KUL. Na zebraniu organizacyjnym dnia 8 czerwca 1934 r. wybrano Zarząd w następującym składzie: prezes — rektor ks. prof. Antoni Szymański, sekretarz generalny — prof. Mieczysław Popławski.

Celem Towarzystwa była „działalność naukowa we wszystkich dziedzinach wiedzy”.

W dążeniu do realizacji powyższego celu Towarzystwo organizowało badania naukowe, ogłaszało drukiem prace naukowe, odbywało zebrania wydziałowe i publiczne, na których wygłaszano wykłady. W pięcioletnim okresie przedwojennym główna działalność Towarzystwa przejawiała się w odbywanych wykładach i ogłaszanych publikacjach naukowych. Do wybuchu wojny 1939 r. ukazało się 60 tomów różnych wydawnictw.

Podczas wojny 1939 r. i okupacji hitlerowskiej Towarzystwo nie mogło działać. Wznowiło ono swoją działalność w r. 1944. Dnia 21 listopada 1944 r. odbyło się walne zebranie, na którym wybrano Zarząd w składzie: prezes — rektor ks. prof. Antoni Słomkowski, wiceprezes — prof. M. Popławski, sekretarz generalny — prof. dr Andrzej Wojtkowski, członkowie Zarządu — prof. dr Zdzisław Papierkowski i prof. dr Wit Klonowiecki.

Rozpoczęły również swoją działalność poszczególne wydziały: Wydział Historyczno-Filologiczny z prof. dr Juliuszem Kleinerem jako przewodniczącym w dniu 30 listopada 1944 r., Wydział Nauk Społecznych z przewodniczącym prof. dr Henrykiem Dembińskim 1 grudnia 1944 r., a Wydział Teologiczno-Kanonistyczny pierwsze swoje posiedzenie odbył 24 stycznia 1945 r., wybierając na przewodniczącego ks. prof. dr Piotra Kałwę.

Prezesem Towarzystwa Naukowego KUL jest zwyczajowo każdorazowy rektor tej uczelni. W skład zarządu oprócz wybieranych na walnym zebraniu wchodzi z urzędu przewodniczący poszczególnych wydziałów, których jest obecnie cztery, przybył bowiem Wydział Filozoficzny.

Obok wydziałów działają komisje: Komisja Badań nad Literaturą Katolicką i Komisja Wydawnicza Encyklopedii Katolickiej.

Obecny skład Zarządu Towarzystwa stanowią: Prezes — ks. prof. dr Marian Rechowicz, wiceprezesa — prof. A. Wojtkowski i ks. doc. dr Józef Rybczyk, sekretarz generalny — prof. dr Czesław Zgorzelski, skarbnik — ks. doc. dr Stanisław Płodzień, członek Zarządu — doc. dr Stanisław Łeś, ks. prof. dr Jan Nowicki.

Przewodniczący wydziałów: Wydział Historyczno-Filologiczny — doc. dr Jerzy Kłoczowski, Wydział Filozoficzny — ks. prof. dr Stanisław Adamczyk, Wydział Teologiczno-Kanoniczny — ks. prof. dr Feliks Gryglewicz, Wydział Nauk Społecznych — prof. dr W. Klonowiecki.

Szczegółowe omówienie działalności Towarzystwa zawierają drukowane sprawozdania oraz kroniki za lata 1944—1958.

LUBELSKIE TOWARZYSTWO LEKARSKIE

Lubelskie Towarzystwo Lekarskie istnieje od dnia 4 lipca 1874 r. Założycielami Towarzystwa byli młodzi lekarze lubelscy — Aleksander Janiszewski, Michał Jankowski i Józef Talko. Pierwszym prezesem był Juliusz Kwaśniewski, sekretarzem Józef Talko.

Po wojnie pierwsze restytucyjne zebranie członków Towarzystwa odbyło się dnia 17 grudnia 1944 r.

Na terenie województwa lubelskiego istnieją 4 koła powiatowe Towarzystwa — w Białej Podlaskiej — prezes Julian Bułafa, w Puławach — Aglaida Brudkowska-Jaworska, w Tomaszowie Lubelskim — Janusz Peter oraz w Zamościu — Tadeusz Onyszkiewicz.

Obecne władze Towarzystwa stanowią: prezes — prof. dr Feliks Skubiszewski, wiceprezes — doc. dr Antoni Szczerbo, skarbnik — Zofia Wojciechowska, sekretarze — Klemens Tchórzewski i Teresa Fijałkowska oraz sześciu członków Zarządu. Zarząd wybierany jest co 2 lata.

Towarzystwo odbywa regularne posiedzenia naukowe 2 razy w miesiącu, na których wygłaszane są referaty naukowe ze wszystkich dziedzin medycyny. Po wojnie Towarzystwo wznowiło działalność odczytową w grudniu 1944 r., kiedy wygłoszono dwa referaty. Ogółem w latach 1944—1959 wygłoszono na zebraniach Towarzystwa 349 referatów, z czego 52 referaty w kołach powiatowych — w Tomaszowie (11 referatów), Zamościu (11), w Białej Podlaskiej (17), w Puławach (5) i w Nałęczowie (6).

Posiedzenia naukowe poza referatami obejmowały pokazy kliniczne oraz sprawozdania ze zjazdów naukowych i wycieczek zagranicznych, w których brali udział poszczególni członkowie Towarzystwa.

Sesje naukowe i konferencje wojewódzkie, organizowane przez Towarzystwo wspólnie z oddziałami towarzystw specjalistycznych oraz Instytutem Medycyny Pracy i Higieny Wsi odbywają się kilka razy w roku, często z udziałem gości zagranicznych.

Towarzystwo przez swoich delegatów bierze udział w zjazdach naukowych krajowych oraz w wielu zagranicznych kongresach i zjazdach.

Lubelskie Towarzystwo Lekarskie jest oddziałem Polskiego Towarzystwa Lekarskiego w Warszawie, za pośrednictwem którego odbywają się kontakty z innymi towarzystwami naukowymi w kraju i za granicą.

LUBELSKIE TOWARZYSTWO WALKI Z GRUŻLICĄ (1910—1944)

Towarzystwo powstało z inicjatywy Róży Mączewskiej i dra Jakuba Kiełczewskiego. Ustawa czyli statut Towarzystwa wzorowana na ustawie Warszawskiego Towarzystwa Lekarskiego, została zatwierdzona 19 lutego 1909 r. Członkami-założycielami byli oprócz wymienionych: dr Mieczysław Biernacki, dr Stanisław Dobrucki, mec. Władysław Muszyński, Stanisław Śliwiński, dr Władysław Tołwiński i Juliusz Vetter.

W ciągu roku 1909 zebrano 50 osób i dnia 31 stycznia 1910 r. odbyło się zebranie organizacyjne, na którym wybrano Zarząd z prezesem Różą Mączewską, wiceprezesem dr Jakubem Kiełczewskim, sekretarzem dr Bronisławem Sitkowskim i skarbnikiem dr Janem Klarnerem.

Do r. 1913 ilość członków rzeczywistych wzrosła do 299 oraz 60 wspierających. Celem Towarzystwa była walka z gruźlicą. Już w 1911 r. dzięki zebrany funduszom zorganizowano przychodnię przeciwgruźliczą. W 1913 r. zorganizowano po raz pierwszy kolonie dla dzieci. Prowadzono szeroką propagandę walki z gruźlicą w społeczeństwie. W okresie 1914—1918 prowadzono tę akcję częściowo w dalszym ciągu.

Po wojnie od r. 1918 Towarzystwo prowadziło ożywioną działalność, organizując sanatorium przeciwgruźlicze dla dzieci w Kazimierzówce. Do r. 1926 na terenie województwa zorganizowano oddziały powiatowe w Białej Podlaskiej, Hrubieszowie, Krasnymstawie, Puławach i Sokołowie. Do r. 1938 powstało już 14 oddziałów powiatowych Towarzystwa, które organizowały poradnie, półkolonie dla dzieci, akcję dożywiania, ogródki jordanowskie.

Towarzystwo rozszerzyło działalność przychodni w Lublinie, którą wyposażono w potrzebną aparaturę, a w r. 1933 przekształcono w Ośrodek Zdrowia (ul. Górna 4). Od r. 1929 zorganizowano kolonie letnie dla dzieci we własnym domu w Świdniku. Rozpoczęto przygotowania do zorganizowania sanatorium przeciwgruźliczego w Krasnobrodzie.

Towarzystwo propagowało i prowadziło akcję szczepień ochronnych dla dzieci szczepionką BCG. Prowadzono także szeroką propagandę w mieście i na wsi przez radio, prasę, pogadanki w szkołach, zakładach pracy, kinach, przez broszury i ulotki, przez organizowane co roku dni przeciwgruźlicze celem uświadomienia społeczeństwa o niebezpieczeństwie gruźlicy i konieczności zorganizowania akcji zapobiegawczej i zwalczania gruźlicy. Akcja ta szczególnie w Lublinie i na Lubelszczyźnie była niezmiernie potrzebna z uwagi na ogromny procent zmarłych na gruźlicę, gdyż umieralność na Lubelszczyźnie wynosiła rocznie 38 osób na 10 tys. mieszkańców wobec 9—19 na terenie całego państwa.

Od dnia 25 października 1924 r. Lubelskie Towarzystwo Walki z Gruźlicą przekształciło się na ekspozyturę ogólnopolskiego Związku Prze-

ciwgruźliczego. Od r. 1935 przyjęto nazwę Lubelskiego Wojewódzkiego Towarzystwa Przeciwgruźliczego.

Władze Towarzystwa w okresie międzywojennym stanowili: prezesi — dr M. Biernacki (1926—1927), dr Marian Garbaczewski (1928—1929), dr Czesław Kujawski (1930—1932) i dr Jan Danielski (1933—1934). Sekretarzem Towarzystwa w latach 1934—1942 była dr Helena Mysakowska.

W okresie okupacji 1939—1944 Towarzystwo prowadziło obok akcji dożywiania tylko Ośrodek Zdrowia, który w 1942 r. przekazano Zarządowi Miejskiemu w Lublinie.

POLSKIE TOWARZYSTWO FTYZJATRYCZNE ODDZIAŁ W LUBLINIE

Lubelskie Wojewódzkie Towarzystwo Przeciwgruźlicze na posiedzeniu w dniu 4 marca 1948 r. przekształciło się w Oddział Polskiego Towarzystwa Badań Naukowych nad Gruźlicą. Prezesem został prof. dr Tadeusz Kielanowski, sekretarzem — Stanisław Gródzki. Od r. 1951 prezesem jest doc. Helena Mysakowska, członek tytułarny Międzynarodowej Unii Przeciwgruźliczej. W r. 1951 Towarzystwo otrzymało nazwę Polskiego Towarzystwa Ftyzjatrycznego.

Oddział w Lublinie w r. 1951 liczył 26, a w 1958 r. 54 członków. Działalność Oddziału poszła w kierunku naukowym, szkoleniowym i propagandowym.

W zakresie działalności naukowej Oddział zorganizował od r. 1950 65 zebrań, na których wygłoszono 97 referatów, przeprowadzono 71 pokazów przypadków i 221 konsultacji. Prelegentami byli członkowie Oddziału oraz przedstawiciele kilkunastu towarzystw specjalistycznych lekarskich oraz zakładów naukowych i leczniczych. Referaty obejmowały zagadnienia badawcze, mikrobiologiczne, radiologiczne i innie.

Oddział nawiązał kontakty z innymi oddziałami Towarzystwa Ftyzjatrycznego przez wyjazdy na zebrania naukowe i dni ftyzjatryczne. Członkowie Oddziału biorą czynny udział w pracach naukowych ogólnopolskich zjazdów przeciwgruźliczych.

Oddział prowadzi akcję szkolenia w ftyzjatrii dla lekarzy pracujących w poradniach przeciwgruźliczych, szpitalach, sanatoriach, prewentoriach itd. Utworzono sekcję zwalczania gruźlicy wśród młodzieży akademickiej i uruchomiono w r. 1953 w Lublinie pól-sanatorium dla studentów na 100 łóżek.

Od r. 1952 Oddział organizuje co roku Wojewódzki Dzień Ftyzjatryczny, w czasie którego prowadzi szeroką akcję propagandową, a członkowie wygłaszają pogadanki popularne, prowadzą konsultacje i pokazy przypadków.

Oddział współpracuje z innymi towarzystwami lekarskimi, z zakładami i klinikami Akademii Medycznej, Instytutem Medycyny Pracy i Higieny Wsi w Lublinie. W latach 1950—1958 zorganizowano 36 zebrań wspólnych z innymi towarzystwami naukowymi.

TOWARZYSTWO BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ IM. HIERONIMA ŁOPACIŃSKIEGO
W LUBLINIE

Towarzystwo powstało w Lublinie w r. 1906 i zostało zalegalizowane dnia 25 marca 1907 r. Celem Towarzystwa była opieka nad zbiorami pozostałymi po filologu i historyku Hieronimie Łopacińskim oraz realizacja jego projektu — powołania do życia Biblioteki Publicznej w Lublinie.

Pierwszy Zarząd Towarzystwa w r. 1907 stanowili: prezes — Leon Chrzanowski, wiceprezes — Juliusz Vetter, sekretarz — dr Kazimierz Jaczewski, skarbnik — dr Aleksander Jaworowski, oraz członkowie — Konstanty Zaremba, Wojciech Balczyk i Nikodem Budny.

Towarzystwo liczyło 32 członków i było właścicielem zorganizowanej w 1907 r. Biblioteki Publicznej, dbało o jej rozwój, prowadziło działalność naukową i popularyzatorską.

W r. 1922 Towarzystwo rozpoczęło wydawnictwo Biblioteki Filologicznej im. H. Łopacińskiego oraz wydało Katalog rękopisów (wraz z dodatkiem) w opracowaniu Al. Jaworowskiego, prace dr M. Biernackiego, K. Jaczewskiego oraz wydawnictwa źródłowe w opracowaniu prof. Stanisława Ptaszyckiego — Kazania Świętokrzyskie i Kodeks Chomińskich.

W okresie tym Towarzystwo prowadziło również działalność odczytową i organizowało wystawy książki i ekslibrisów.

Walne zebranie Towarzystwa w dniu 19 marca 1939 r. włączyło się całym majątkiem i zbiorami do powstałego wówczas Instytutu Lubelskiego jako jeden z jego zakładów.

Po r. 1944 Towarzystwo uchwalała walnego zebrania z 25 stycznia 1947 r. wznowiło swą działalność jako samodzielna organizacja, przekazując miastu Lublinowi, najpierw w depozyt, a następnie uchwalała z 19 listopada 1949 r. na własność zbiory biblioteczne, kartograficzne i ikonograficzne jako niepodzielną całość nie mogącą być usuniętą poza Lublin.

Towarzystwo liczy obecnie 70 członków. W skład Zarządu wybranego w dniu 14 czerwca 1958 r. wchodzi: prezes — Józef Steliga, wiceprezes doc. dr Józef Mazurkiewicz, sekretarz — doc. dr Jerzy Starnawski, skarbnik — Waclaw Rećko, członkowie — prof. dr Feliks Araszkiwicz, inż. Henryk Gawarecki, Bolesław Grzelak i Stanisław Oczkowski.

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ KULTURY ANTYCZNEJ W LUBLINIE

Towarzystwo powstało 10 maja 1939 r. celem popularyzacji wiedzy o antyku na terenie Lublina przez akcję odczytową. Towarzystwo miało charakter ściśle regionalny. Pierwszym prezesem był adwokat Stanisław Kalinowski.

Po wojnie reaktywowano Towarzystwo 20 stycznia 1946 r. Ilość członków wynosiła 57 osób. Zarząd w latach 1946—1950: prezes — dr Stanisław Papierkowski, wiceprezes — dyr. Józef Markiewicz, kierownik naukowy — dr Janina Pliszczyńska, sekretarz — W. Sempolska, skarbnik — M. Piechowska.

W latach 1946—1953 na zebraniach Towarzystwa wygłoszono 14 odczytów z dziedziny kultury antycznej o charakterze naukowym i popularnym. Autorami odczytów byli członkowie Towarzystwa i zaproszeni goście z Krakowa i Warszawy.

W latach 1952—1953 Towarzystwo współpracowało z Kołem Polskiego Towarzystwa Filozoficznego w Lublinie w akcji popularyzacyjnej i zorganizowało 9 odczytów publicznych w Lublinie.

Towarzystwo Przyjaciół Kultury Antycznej uległo samorzutnej likwidacji w r. 1953 wobec istnienia od r. 1946 Koła Polskiego Towarzystwa Filologicznego w Lublinie, którego działalność miała niemal te same cele.

POLSKIE TOWARZYSTWO FILOLOGICZNE KOŁO W LUBLINIE

Koło w Lublinie powstało 27 stycznia 1946 r. założone przez dr Janinę Pliszczyńską jako ośrodek życia naukowego filologów klasycznych na terenie Lublina.

Zarząd wybrano w dniu 27 czerwca 1946 r. w następującym składzie: prezes — prof. Mieczysław Popławski, wiceprezes — dr J. Pliszczyńska, sekretarz — mgr Józef Kuranc, skarbnik — mgr J. Zaborska.

Skład Zarządu Koła wybranego 25 października 1958 r.: przewodniczący — doc. dr Janina Pliszczyńska, zastępca przewodniczącego — doc. dr Stanisław Łoś, sekretarz — mgr S. Kunicka, skarbnik — Janina Szerzoniówna.

Do r. 1952 Koło prowadziło przede wszystkim prace naukowe, a działalność popularyzacyjną prowadziło istniejące równolegle Towarzystwo Przyjaciół Kultury Antycznej. Od r. 1953 po rozwiązaniu się Towarzystwa Przyjaciół Kultury Antycznej Koło przejęło całkowicie również działalność propagandową.

Działalność Koła przejawia się w akcji referatowej i popularyzatorskiej. W latach 1946—1958 na zebraniach wewnętrznych wygłoszono 83 referaty naukowe. Referaty wygłaszali członkowie Koła oraz zaproszeni goście z Warszawy, Krakowa, Wrocławia, Torunia i Berlina (prof. Johannes Irmscher).

W listopadzie 1953 r. Koło zorganizowało cykl odczytów pt. „Społeczeństwo polskie wobec kultury antycznej w XIX w.”, a w latach 1953—1957 członkowie Koła wygłoszili 24 odczyty publiczne w Lublinie, Puławach, Chełmie, Zamościu i Tomaszowie Lubelskim. W r. 1954 Koło zorganizowało akademię ku czci Arystofanesa połączoną z recytacjami jego utworów, a w 1955 r. urządzono inscenizację sielanek Teokryta.

Koło utrzymuje kontakty naukowe ze wszystkimi ośrodkami naukowymi w Polsce oraz od r. 1957 z Akademią Nauk w Berlinie. Bierze również czynny udział w ogólnopolskich zjazdach naukowych poświęconych filologii klasycznej.

POLSKIE TOWARZYSTWO BOTANICZNE
ODDZIAŁ W LUBLINIE

Oddział Polskiego Towarzystwa Botanicznego w Lublinie powstał 12 grudnia 1945 r. W skład pierwszego Zarządu Oddziału wchodził: przewodniczący — prof. dr Adam Paszewski, zastępcy przewodniczącego — prof. dr Józef Motyka i prof. dr Lucjan Kaznowski, sekretarz — dr Teresa Łączyńska, skarbnik — inż. Stanisław Makowiecki.

Początkowo Oddział skupiał botaników lubelskich i puławskich. W chwili obecnej w Puławach istnieje odrębny Oddział. Oddział w Lublinie liczy 50 członków. Obecny skład Zarządu Oddziału: przewodniczący — prof. A. Paszewski, zastępca przewodniczącego — prof. J. Motyka, sekretarz — mgr Jadwiga Suchorowska-Miłkowska, skarbnik — mgr Joanna Brojakowska.

Działalność Towarzystwa wyraża się w pracy naukowej i popularyzatorskiej.

W latach 1945—1958 odbyły się 253 zebrania naukowe, na których referowano badania i prace własne z dziedziny fizjologii roślin, geobotaniki, fitosocjologii, ekologii, systematyki roślin, anatomii i cytologii oraz biochemii. Referaty wygłaszali członkowie Oddziału w Lublinie i Oddziału w Puławach oraz zaproszeni członkowie innych oddziałów.

Członkowie Oddziału biorą udział w ogólnopolskich zjazdach Towarzystwa, przedstawiając tam wyniki prac naukowych. Oddział zorganizował w Lublinie w latach 1946 i 1954 ogólnokrajowe zjazdy Towarzystwa.

W ramach akcji dydaktycznej członkowie Oddziału biorą udział w seminariach i konferencjach nauczycieli województwa lubelskiego, oraz popularyzują osiągnięcia naukowe przez odczyty popularne wygłaszane na terenie Lublina.

POLSKIE TOWARZYSTWO GLEBOZNAWCZE
ODDZIAŁ W LUBLINIE

Oddział powstał w dniu 3 marca 1949 r. na zebraniu organizacyjnym z udziałem 43 członków-założycieli.

Władze założycielskie wybrane w tym dniu składały się z przewodniczącego — prof. dr Bohdana Dobrzańskiego, zastępcy przewodniczącego — prof. dr Jadwigi Ziemięckiej i sekretarza — inż. Józefa Piszczka.

Obecne władze Oddziału wybrane dnia 10 września 1958 r.: przewodniczący — doc. dr Adam Wondrausch, zastępca przewodniczącego — mgr inż. Anna Myszka, bibliotekarz — dr Stanisław Uziak, delegat z Rzeszowa — mgr inż. Stanisław Młynarski.

Oddział lubelski sprawuje patronat naukowy nad Sekcją Towarzystwa Gleboznawczego w Rzeszowie, utworzoną w r. 1958. Przewodniczący Sekcji wchodzi w skład Zarządu Oddziału.

Działalność naukowa Oddziału obejmuje posiedzenia naukowe, udział w zjazdach i kongresach naukowych oraz współpracę z innymi towarzystwami naukowymi.

W latach 1949—1958 odbyło się 98 posiedzeń, na których wygłoszono 100 referatów naukowych.

W r. 1953 Oddział zorganizował w Lublinie Ogólnopolski Zjazd Naukowy Towarzystwa połączony z dwudniową konferencją terenową, w czasie której przedyskutowano problemy gleboznawcze dotyczące Wyżyny Lubelskiej. Dla uczczenia Zjazdu członkowie Oddziału lubelskiego — pracownicy Katedry Gleboznawstwa Wydziału Rolnego UMCS wydali specjalny tom „Annales” UMCS, Sectio E, Vol. VIII poświęcony pracom gleboznawczym.

Członkowie Oddziału brali udział w pracach kartograficzno-gleboznawczych objętych ogólnopolskim planem mapy gleb Polski w podziałce 1:1 000 000 i 1:300 000. Mapy te zostały już opracowane. Członkowie Oddziału opracowali również mapy gleb szeregu gospodarstw rolnych oraz dokonali ekspertyz gleboznawczych kilku obiektów rolniczych na Lubelszczyźnie. Członkowie Oddziału biorą udział w pracach Komisji Słownictwa Gleboznawczego, Komisji Klasyfikacji, Kartografii i Nomenklatury Gleb oraz Komisji Gleb Błotnych i innych komisji Zarządu Głównego Towarzystwa.

Oddział współpracuje z Polskim Naukowym Towarzystwem Leśnym, z Polskim Towarzystwem Geograficznym, Polskim Towarzystwem Botanicznym i Polskim Towarzystwem Przyrodniczym im. M. Kopernika.

Z ramienia Towarzystwa prof. B. Dobrzański brał udział w zjazdach zagranicznych w Paryżu (1957), Moskwie, Leningradzie i Rumunii (1958). W międzynarodowej Konferencji Gleboznawczej odbytej w Polsce w r. 1957 brali udział z ramienia Oddziału: prof. B. Dobrzański, dr St. Uziak i dr S. Zawadzki.

Działalność popularyzacyjna. Oddział objęła 94 odczyty popularno-naukowe wygłoszone przez członków w ramach współpracy w Lubelskim Oddziale NOT. Członkowie Oddziału prowadzili również dwutygodniowy kurs gleboznawczy dla inżynierów-geodetów oraz wygłaszali prelekcje szkoleniowe i popularne. W ramach kształcenia młodej kadry gleboznawców Oddział organizuje praktyki laboratoryjne i terenowe dla studentów i młodych pracowników naukowych.

POLSKIE TOWARZYSTWO GEOGRAFICZNE ODDZIAŁ W LUBLINIE

Oddział został zorganizowany dnia 19 kwietnia 1945 r. Skład pierwszego Zarządu Oddziału stanowili: przewodniczący — prof. dr Adam Malicki, zastępca przewodniczącego — dr Aniela Chałubińska, sekretarz — doc. dr Alfred Jahn, skarbnik — Krystyna Balińska.

W r. 1945 Oddział liczył 25 członków, w r. 1948 — 68, w r. 1951 — 82, w r. 1954 — 98, a w r. 1958 — 130 członków. Członkami Oddziału byli: pracownicy naukowcy — geografowie i specjaliści pokrewnych dyscyplin, nauczyciele szkół średnich i podstawowych, studenci geografii oraz inne osoby interesujące się zagadnieniami geograficznymi.

Dnia 5 marca 1959 r. wybrano Zarząd w następującym składzie: przewodniczący — doc. dr Tadeusz Wilgat, zastępca przewodniczącego — doc. dr Aniela Chałubińska, sekretarz — mgr Andrzej Kęsik, skarbnik — mgr Jan Trembaczewski, członkowie Zarządu — prof. dr Franciszek Uhorczak i doc. dr Henryk Maruszczak.

Działalność Oddziału w latach 1945—1958 przejawiała się w trzech kierunkach: naukowym, dydaktycznym i popularyzacyjnym, wynikających z działalności programowo-statutowej Towarzystwa. Odpowiednikami tych kierunków są sekcje Oddziału, które działają we wzajemnym powiązaniu. Członkowie Oddziału mogą korzystać z tych form działalności, które ich najbardziej interesują.

Sekcja naukowa zajmuje się organizowaniem posiedzeń naukowych, utrzymywaniem kontaktów z innymi ośrodkami naukowymi w Polsce oraz organizowaniem regionalnych konferencji i zjazdów naukowych.

Posiedzenia naukowe w latach 1945—1958 objęły 217 referatów o tematyce z dziedziny geografii fizycznej (104 referaty), ekonomicznej (22), regionalnej (28) oraz sprawozdań ze zjazdów naukowych i ciekawszych pozycji literatury obcej. W referatach poruszano również tematykę innych specjalności. Szczególne nasilenie akcji referatowej nastąpiło od r. 1953, mimo bardzo trudnych warunków lokalowych. Referentami obok członków Oddziału byli specjaliści z dziedziny gleboznawstwa, geologii, botaniki, hydrologii, meteorologii z Lublina oraz innych ośrodków uniwersyteckich w Polsce, a nawet z zagranicy (prof. G. Chabot, dyrektor Instytutu Geograficznego Sorbony w Paryżu).

Przy organizowaniu posiedzeń naukowych Oddział współpracuje z oddziałami innych towarzystw specjalistycznych, a członkowie Oddziału dzielą się swymi osiągnięciami naukowymi z członkami innych towarzystw.

W r. 1952 Oddział zorganizował I ogólnopolską konferencję naukową, poświęconą problemowi Mapy Użytkowania Ziemi. W wyniku prac prowadzonych przez ośrodek lubelski, a mających charakter prób metodycznych, Zarząd Główny Towarzystwa po wspomnianej konferencji uruchomił w r. 1952 przy Oddziale Lubelskim Ogólnopolską Pracownię Mapy Użytkowania Ziemi. W roku 1953 Pracownia przejęta została przez Instytut Geografii PAN.

Od r. 1953 członkowie Oddziału brali udział w pracach terenowych nad mapą morfologiczną i hydrograficzną. Opracowanie to zostało następnie przejęte przez Instytut Geografii PAN.

W dniach 4—7 września 1954 r. Oddział zorganizował w Lublinie V Ogólnopolski Zjazd Towarzystwa z udziałem ok. 400 osób. Zjazd był poświęcony omówieniu dorobku geografii polskiej w okresie 10-lecia oraz problematyki geograficznej regionu lubelskiego. W czasie Zjazdu obok referatów sprawozdawczych wygłoszono szereg odczytów i komunikatów naukowych poruszających problematykę regionu lubelskiego, zorganizowano wystawę obrazującą tematykę geograficzną regionu lubelskiego, dwudniową wycieczkę na Roztocze z zapoznaniem uczestników z uprzednio przygotowanymi trasami.

W związku ze zjazdem Oddział wydał „Przewodnik V Ogólnopolskiego Zjazdu”, stanowiący podsumowanie wyników prac badawczych ośrodka lubelskiego w latach 1944—1954.

W r. 1959 Oddział prowadzi przygotowania do ogólnopolskiej konferencji naukowej poświęconej Polesiu Lubelskiemu.

Członkowie Oddziału uczestniczyli aktywnie w życiu naukowym kraju, w zjazdach zagranicznych — w Międzynarodowej Konferencji Nauczycieli Geografii w Grenoble (1957) i w Zjeździe Geografów Słowackich (1958).

Sekcja dydaktyczna od r. 1945 zorganizowała współpracę z nauczycielami geografii, którzy uczęszczali na uniwersyteckie wykłady dydaktyki, przez udzielanie im porad indywidualnych. Sekcja brała także udział przy projektowaniu i ocenie pomocy szkolnych do nauki geografii dla PZWS.

Od r. 1952 Oddział zorganizował 45 zebrań nauczycieli poświęconych dydaktyce geografii — metodom nauczania, programom oraz trudnościom pracy w szkole. Odczyty te wygłaszane także były poza Lublinem, a członkowie Oddziału byli zapraszani do udziału w kursach i konferencjach do innych ośrodków (Chełm, Kazimierz, Jarosław, Limanowa, Rzeszów, Tarnów, Radom, Poznań, Toruń). Oddział współpracował również ściśle z WODKO. Członkowie Oddziału publikują artykuły w czasopiśmie „Geografia w Szkole”.

8 grudnia 1956 r. Sekcja zorganizowała regionalną konferencję nauczycieli geografii województwa lubelskiego z udziałem 92 osób. Członkowie Oddziału wzięli czynny udział w kursie wędrownym dla nauczycieli geografii szkół średnich latem 1958 r. Referat członka Oddziału na VII Ogólnopolskim Zjeździe Geograficznym we wrześniu 1958 r. został wyróżniony przez jury jako najlepszy.

Sekcja popularyzacyjna organizuje odczyty publiczne i wycieczki. Od r. 1945 organizowano odczyty dotyczące geografii Ziemi Zachodnich, później akcja odczytowa rozwijała się słabo z powodu braku materiału ilustracyjnego i odpowiedniej sali. Ożywienie nastąpiło od r. 1956 na skutek nawiązania ściślejszych kontaktów ze szkołami i domami kultury oraz ożywieniem stosunków z zagranicą. Odczyty odbywały się w Lublinie (40 odczytów) oraz na terenie województwa lubelskiego w Chełmie, Frampolu, Kraśniku, Lubartowie, Nałęczowie, Puławach, Szczepieszynie, Tomaszowie i Zamościu (27 odczytów). Od r. 1957 akcję tę przeniesiono także na inne województwa (4 odczyty).

W latach 1955—1958 Sekcja zorganizowała 10 wycieczek na terenie województwa lubelskiego i innych — do Puszczy Kozienickiej, Kampinoskiej, Białowieskiej, na Pojezierze Łeczyńsko-Włodawskie, Wyniosłość Giełczewską, Wyżynę Sandomierską, do Łańcuta, Warki i Tarnobrzegu (kopalnia). Członkowie Oddziału uczestniczą również w wycieczkach organizowanych przez inne oddziały Towarzystwa i ośrodki kształcenia nauczycieli. W zakresie działalności popularyzacyjnej Oddział współpracuje z TWP i PTTK.

Członkowie Oddziału otrzymują w ramach składki rocznej bezpłatnie „Czasopismo Geograficzne”.

POLSKIE TOWARZYSTWO STOMATOLOGICZNE

ODDZIAŁ W LUBLINIE

Oddział lubelski powstał w r. 1951. Towarzystwo jest kontynuatorem prac działającego przed r. 1939 Związku Lekarzy Dentystów w Państwie Polskim.

W latach przed 1951 r. lekarze dentyści w Lublinie organizowali co pewien czas zebrania naukowe, mające na celu podniesienie poziomu naukowego lekarzy dentystów z terenu województwa lubelskiego i zaznajamiania ich z najnowszymi osiągnięciami naukowymi w dziedzinie stomatologii. Na zebraniach tych omawiano również sprawy zawodowe i organizacyjne służby zdrowia.

Zarząd Oddziału, wybrany w r. 1951, pracuje do chwili obecnej w następującym składzie: prezes — prof. dr Józef Jarzab, wiceprezes — lekarz Jan Karczewski, sekretarz — lek. Jadwiga Dziewulska, skarbnik — lek. Kwapiszewska.

W r. 1951 Oddział liczył 27 członków, a w 1959 r. liczba członków wzrosła do 165, co stanowi 60% ogółu lekarzy dentystów województwa lubelskiego.

Działalność Oddziału wyraża się w akcji referatowej, pokazach, kursach i popularyzacji wiedzy lekarskiej.

W latach 1951—1958 na posiedzeniach Oddziału wygłoszono 74 referaty naukowe, w tym 8 referatów wygłoszili prelegenci z Warszawy. W r. 1958 wyświetlono 5 filmów naukowych i zorganizowano 2 zjazdy trzydniowe, w których wzięli również udział lekarze dentyści sąsiednich województw.

Członkowie Oddziału brali udział w Ogólnopolskim Zjeździe Stomatologów w r. 1953 oraz w zjazdach Sekcji Ortodontycznej, Protetycznej, Chirurgicznej i Dentystyki Zachowawczej organizowanych w latach 1954—1958. Członkowie brali również udział w Zjeździe Stomatologów Czechosłowackich w Pradze w 1957 r. i w wycieczce naukowej do Szwecji w 1958 r., mającej na celu zwiedzenie klinik stomatologicznych.

W r. 1957 wydano jeden zeszyt Biuletynu. Oddział współpracuje z Polskim Towarzystwem Lekarskim i Instytutem Medycyny Pracy i Higieny Wsi w Lublinie.

W ramach akcji dokształcania zawodowego Oddział zorganizował w okresie 1951—1955 dwa dwutygodniowe kursy dokształcające dla lekarzy dentystów, w których wzięło udział 80 osób. W tym okresie Oddział urządził 20 pokazów klinicznych. W r. 1957 Oddział wysłał 2 lekarzy na trzymiesięczne kursy dokształcające w Warszawie.

W dziedzinie popularyzacji wiedzy lekarskiej członkowie Oddziału ogłaszali artykuły w pismach codziennych i wygłaszali pogadanki w zakładach pracy.

POLSKIE TOWARZYSTWO MATEMATYCZNE ODDZIAŁ W LUBLINIE

Oddział Towarzystwa Matematycznego w Lublinie powstał dnia 21 listopada 1947 r. Pierwszy Zarząd Oddziału stanowili: prezes — prof. dr Mieczysław Biernacki, wiceprezes — prof. dr J. Mikusiński, członek Zarządu — prof. dr Adam Bielecki, skarbnik — mgr W. Oktaba, sekretarz — J. Krzyż.

Obecny Zarząd Oddziału: prezes — prof. M. Biernacki, wiceprezes — prof. A. Bielecki, członek Zarządu — doc. dr W. Urbański, skarbnik — mgr B. Krzyż, sekretarz — kand. n. K. Radziszewski.

Praca Oddziału wyraża się w organizowaniu posiedzeń naukowych i odczytów popularnych.

W okresie 1947—1958 Oddział zorganizował 164 posiedzenia, na których wygłoszono 198 referatów naukowych przez członków Oddziału oraz zaproszonych członków innych oddziałów i towarzystw matematycznych zagranicznych.

Członkowie Oddziału brali udział w zjazdach zagranicznych — w Kongresie Matematyków Rumuńskich w r. 1956 (prof. B. Biernacki), w Konkresie Matematyków Austriackich w Wiedniu w r. 1956 (prof. A. Bielecki), w Międzynarodowym Colloquium Funkcji Analitycznych w Helsinkach w r. 1957 (prof. M. Biernacki) i w Międzynarodowym Kongresie Matematyków w Edynburgu w 1958 r. (prof. prof. A. Bielecki i M. Biernacki).

Członkowie Oddziału ogłaszają swe prace w Rocznikach Polskiego Towarzystwa Matematycznego.

W okresie 1947—1958 Oddział zorganizował 25 odczytów popularnych, które wygłosili członkowie Oddziału.

POLSKIE TOWARZYSTWO PSYCHOLOGICZNE ODDZIAŁ W LUBLINIE

Oddział powstał dnia 14 grudnia 1956 r. Pierwszy Zarząd Oddziału stanowili: przewodniczący — doc. dr Józef Reutt, zastępca przewodniczącego — dr Natalia Reuttowa, skarbnik — mgr Janusz Kostrzewski, członek Zarządu — doc. dr Stanisław Gerstman.

Działalność Oddziału wyraża się w posiedzeniach naukowych i wykładach popularno-naukowych. W latach 1956—1958 na posiedzeniach Oddziału wygłoszono 18 referatów naukowych. Członkowie Oddziału wygłosili również 8 odczytów popularno-naukowych oraz szereg odczytów dydaktycznych w Lublinie i na terenie województwa.

Członkowie Oddziału brali udział w konferencji naukowej Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN poświęconej psychologii pracy. Prace członków Oddziału są publikowane w organie PTP „Przeglądzie Psychologicznym” oraz w „Psychologii Wychowawczej” kwartalniku Związku Nauczycielstwa Polskiego i w innych wydawnictwach.

Członkowie Oddziału biorą udział w pracach Poradni Psychologicznych i Wychowawczych. Oddział współpracuje z Polskim Towarzystwem Filozoficznym i z Polskim Towarzystwem Zoologicznym.

POLSKIE TOWARZYSTWO JĘZYKOZNAWCZE KOŁO W LUBLINIE

Koło powstało 10 września 1954 r. Członkami — założycielami Koła byli: doc. dr Tadeusz Brajerski, doc. dr Leon Kaczmarek i dr Bronisława Lindert. Obecnie Koło liczy 11 członków.

Obecne władze Koła: przewodniczący — doc. T. Brajerski, sekretarz — mgr Stefan Warchoł.

Koło prowadzi działalność naukową i popularyzatorską. W ramach działalności naukowej Koło organizuje posiedzenia, na których członkowie Koła referowali wyniki badań w dziedzinie gwar, szczególnie Lu-

belszczyzny, fonetyki eksperymentalnej, embriologii i patologii mowy oraz słowianoznawstwa. Koło zapraszało również prelegentów z Warszawy i Krakowa.

Członkowie Koła biorą czynny udział w ogólnolskich zjazdach naukowych, w posiedzeniach Komitetu Językowego PAN i Komitetu Słowiańskiego PAN oraz zjazdach międzynarodowych w Pradze i Moskwie.

Członkowie Koła wygłosili również szereg odczytów popularnych w ramach współpracy z TWP.

POLSKIE TOWARZYSTWO ARCHEOLOGICZNE ODDZIAŁ W LUBLINIE

Oddział został zorganizowany dnia 12 grudnia 1950 r. Od r. 1953 po połączeniu się towarzystw archeologicznych i numizmatycznych Towarzystwo nosi nazwę Polskiego Towarzystwa Archeologicznego.

Pierwszy Zarząd Oddziału stanowili: prezes — prof. dr Mieczysław Ziemnowicz, wiceprezes — prof. dr Stefan Nosek, sekretarz — mgr L. Gajewski i skarbnik — mgr Józef Kowalczyk.

Obecny Zarząd Oddziału stanowią: przewodniczący — mgr Jan Gurba, sekretarz — mgr Wiesław Śladkowski i skarbnik — mgr Aleksander Moskała.

Członkowie Oddziału biorą czynny udział w pracach Zarządu Głównego i w redakcji organu Towarzystwa „Z otchłani wieków”.

Celem Towarzystwa jest działalność naukowa i szerzenie w społeczeństwie wiedzy o archeologii i konieczności ochrony zabytków.

W ramach działalności naukowej Oddział organizuje zebrania referatowe (po kilka w roku), a w r. 1952 prowadził prace wykopaliskowe na neolitycznych cmentarzyskach w Lesie Stockim.

W roku 1951 członkowie Oddziału opracowali zeszyt 3—4 organu Towarzystwa „Z otchłani wieków”, poświęcony problematyce lubelskiej oraz w r. 1958 przygotowano materiał do zeszytu 3/1959 poświęconemu zagadnieniom archeologicznym Lubelszczyzny.

Działalność popularyzatorską Oddział prowadzi przez wygłaszanie odczytów popularno-naukowych w szkołach, Domach Kultury, dla robotników budowlanych, w miejscowościach, gdzie znajdują się wykopaliska — na terenie województwa lubelskiego oraz województw sąsiednich — rzeszowskiego i kieleckiego. Oddział organizuje również wycieczki na miejsce wykopalisk, a członkowie Oddziału na terenie województwa pełnią obowiązki opiekunów zabytków.

Oddział współpracuje z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Lublinie przy organizowaniu wystaw popularno-naukowych.

POLSKIE TOWARZYSTWO HISTORYCZNE ODDZIAŁ W LUBLINIE

Oddział powstał w r. 1927. Obecny Zarząd stanowią: prezes — doc. dr Józef Mazurkiewicz, wiceprezesa — doc. dr Kazimierz Myśliński i prof. Aleksander Kossowski, sekretarz — mgr Józef Szaflik, skarbnik — mgr Jerzy Zaremba, członkowie Zarządu — mgr Franciszek Cieślak, prof.

dr Leon Halban, mgr Zygmunt Mańkowski, doc. dr Tadeusz Mencel, doc. dr Zygmunt Sułowski i prof. dr Juliusz Willaume.

Członkowie Oddziału biorą udział w pracach Zarządu Głównego Towarzystwa — prof. dr Jan Dobrzański jako wiceprezes i ks. prof. dr Mieczysław Żywczyński jako członek Zarządu Głównego.

Oddział wydaje swój organ „Rocznik Lubelski” od r. 1958. Bliższe dane o działalności Oddziału w tomie I „Rocznika Lubelskiego”.

POLSKIE TOWARZYSTWO EKONOMICZNE ODDZIAŁ W LUBLINIE

Oddział powstał w r. 1926. Reaktywowany po wojnie 21 lutego 1946 r. przy obecności 21 członków. Pierwszym prezesem był prof. dr Czesław Strzeszewski. Towarzystwo grupuje pracowników naukowych i działaczy gospodarczych.

Oddział w latach 1946—1952 prowadził działalność odczytową oraz organizował działalność badawczą i wydawniczą. Tematyka posiedzeń naukowych obejmowała problemy rekonstrukcji ekonomiki kraju i województwa po zniszczeniach wojennych, problematykę ekonomiki rolnictwa, gospodarki komunalnej i handlu, podstawy teoretyczne ekonomii politycznej. Ogółem wygłoszono 39 odczytów.

W dziedzinie badawczej utworzono w 1948 r. fundusz dla popierania prac naukowych w zakresie badania gospodarki mięsnej w wysokości 263 000 zł powstały z dotacji lubelskich instytucji i przedsiębiorstw handlowo-rolniczych. W r. 1948 specjalna komisja oceny prac konkursowych przyznała 13 nagród za prace z dziedziny ekonomii.

W latach 1952—1958 nastąpiła częściowa zmiana i rozszerzenie działalności Oddziału na popularyzację marksistowsko-leninowskiej wiedzy ekonomicznej. W akcji odczytowej wysunięto na pierwszy plan aktualną problematykę ekonomiczną w dziedzinie planowania i analizy działalności gospodarczej, kosztów własnych, finansowania gospodarki przedsiębiorstw, a w latach 1956—1958 problematykę zmian modelowych i aktualnej polityki gospodarczej Polski. W odczytach brali udział członkowie Oddziału i wybitni ekonomiści z innych ośrodków.

W latach 1946—1958 liczba członków wzrosła z 34 do 76 pracowników nauki i praktyków oraz nauczycieli przedmiotów ekonomicznych.

W latach 1946—1958 Oddział zorganizował ogółem 81 odczytów, a szczególne ożywienie akcji odczytowej przejawiało się w latach 1956—1958 (35 odczytów).

Począwszy od r. 1955 Oddział rozpoczął akcję szkolenia zawodowego na kursach ekonomicznych. Dla realizacji zadań w zakresie popularyzacji wiedzy ekonomicznej Oddział utworzył Dyрекcję Kursów Ekonomicznych w Lublinie pod nadzorem naukowo-dydaktycznym Rady Naukowej Oddziału.

Akcja kursowa w latach 1955—1958 przedstawiała się następująco:

Rok szkolny	Ilość kursów	Liczba osób, które	
		rozpoczęły kursy	ukończyły kursy
1955/56	15	582	435
1956/57	17	600	430
1957/58	8	358	147
1958/59	11	473	

Obecny Zarząd Oddziału został wybrany 14 kwietnia 1958 r. w następującym składzie: prezes — prof. dr H. Romanowski, wiceprezysi — inż. Brunon Wilczewski, dr Aleksander Kierek, sekretarz — mgr M. Waleczko, skarbnik — mgr Z. Szeloch oraz członkowie — mgr R. Kozanecki i dr St. Szczęch.

Oddział współpracował z WKPG w Lublinie przy organizowaniu dyskusji przed III Zjazdem PZPR, przygotowując odczyty poświęcone założeniom perspektywicznego rozwoju gospodarczego województwa lubelskiego.

Zarząd Oddziału czyni starania, celem zorganizowania jednostek terenowych w Zamościu i Chełmie oraz kół przyzakładowych w FSC w Lublinie i w Świdniku.

TOWARZYSTWO NAUKOWE ORGANIZACJI I KIEROWNICTWA ODDZIAŁ W LUBLINIE

Oddział powstał dnia 13 lutego 1958 r. z inicjatywy inż. Brunona Wilczewskiego i mgr Z. Machnikowskiego. Oddział liczy 50 członków nadzwyczajnych i 10 członków wspierających, którymi są przedsiębiorstwa przemysłowe z terenu województwa lubelskiego.

Zarząd Oddziału tworzą przewodniczący — inż. Brunon Wilczewski, zastępca przewodniczącego — mgr Jan Kowalski, sekretarz — mgr Zygmunt Machnikowski.

Działalność Oddziału skupia się w sekcjach branżowych, których głównym celem jest wypracowanie właściwych metod usprawnienia organizacji pracy przedsiębiorstw na terenie województwa lubelskiego. Przy Oddziale istnieje zespół rzeczoznawców i doradców w zakresie organizacji pracy i organizacji przedsiębiorstw.

Inną formą działalności Oddziału jest akcja referatowa. Dnia 15 maja 1958 r. w rocznicę śmierci prof. Karola Adamickiego, założyciela Towarzystwa (w r. 1924) i klasyka naukowej organizacji pracy, Oddział zorganizował konferencję naukową, na której omówiono działalność i dorobek naukowy prof. K. Adamickiego.

Oddział współpracuje ściśle z Polskim Towarzystwem Ekonomicznym oraz Towarzystwem Wiedzy Powszechnej. Wspólnie z Zarządem Wojewódzkim TWP Oddział zorganizował Wydział Naukowej Organizacji Pracy i Kierownictwa na Uniwersytecie Powszechnym w Lublinie.

Członkowie Oddziału korzystają z Biuletynu miesięcznego organu Towarzystwa wychodzącego w Warszawie.

STOWARZYSZENIE HISTORYKÓW SZTUKI ODDZIAŁ W LUBLINIE

Oddział w Lublinie powstał dnia 2 marca 1956 r. Do tego czasu historycy sztuki w Lublinie należeli do Oddziału Stowarzyszenia w Warszawie. Zebranie organizacyjne w dniu 2 marca 1956 r. przy udziale 14 osób wybrało Zarząd Oddziału w składzie: prezes — prof. dr Piotr Bohdziewicz, wiceprezes — mgr Irena Iskrzycka, sekretarz — mgr Helena Prokopowicz, skarbnik — mgr Danuta Derecka.

Zarząd wybrany w dniu 27 stycznia 1958 r. obejmuje następujący skład: prezes — mgr inż. Henryk Gawarecki, wiceprezes — mgr Irena Iskrzycka, sekretarz — mgr Stanisław Michalczuk, skarbnik — mgr Irena Przyborowska, przewodniczący Sekcji Naukowej — prof. P. Bohdziewicz, przewodniczący Sekcji Propagandowo-Popularyzatorskiej — mgr M. Kurzątkowski, przewodniczący Sekcji Samokształceniowej — mgr Robert Pietras.

W latach 1956—1958 odbyło się 9 posiedzeń naukowych, na których wygłoszono referaty omawiające zabytki województwa lubelskiego. Oddział publikuje streszczenia referatów naukowych i kronikę działalności w organie Stowarzyszenia Historyków Sztuki w Warszawie „Biuletyn Historii Sztuki”.

W ramach działalności naukowej Oddział zorganizował dwa objazdy terenowe — w listopadzie 1957 r. po terenie Mazowsza i w czerwcu 1958 r. w Kieleckiem, celem bezpośredniego poznania zabytków tych regionów.

Działalność poułarno-naukowa Oddziału polega na propagowaniu idei ochrony zabytków oraz na popularyzowaniu ogólnych lub wybranych zagadnień z zakresu sztuk plastycznych przy szczególnym uwzględnieniu problematyki Lubelszczyzny. W ramach akcji odczytowej były organizowane cykle wykładowe w Uniwersytecie Powszechnym TWP i w Domach Akademickich UMCS oraz odczyty otwarte w Lublinie, Chełmie, Krasnymstawie, Lubartowie, Łukowie, Opolu, Radzynie, Sandomierzu, Włodawie dla grup zawodowych, wojska i młodzieży.

ZRZESZENIE PRAWNIKÓW POLSKICH KOŁO W LUBLINIE

Koło powstało dnia 30 sierpnia 1945 r. jako Zrzeszenie Prawników Demokratów w Lublinie, liczące 64 członków. Komitet organizacyjny pod przewodnictwem Czesława Szczepańskiego, prezesa Sądu Okręgowego w Lublinie wybrał pierwszy Zarząd w składzie: Jan Prokopowicz, Czesław Szpadrowski, Konrad Bielski, Jan Grzybowski i Tadeusz Drelich.

W r. 1950 nastąpiła reorganizacja Zrzeszenia, które przyjęło nazwę Zrzeszenia Prawników Polskich i utworzono wówczas koła przy poszczególnych Sądach Powiatowych. Miejskie Koło w Lublinie zostało zorganizowane 21 marca 1951 r. zastępując dotychczasowe Zrzeszenie Prawników Demokratów w Lublinie. Skład Zarządu Koła, który ukonstytu-

tuował się dnia 20 listopada 1958 r. jest następujący: prezes — Leopold Policha, I wiceprezes — Remigiusz Moszyński, II wiceprezes — Stanisław Radzki, sekretarz — mgr Czesław Pawełczak, skarbnik — Tadeusz Krzysztoń. W ramach Zarządu działają cztery sekcje oraz łącznicy z Komitetami Partii, Radami Narodowymi i Uniwersytetami.

Zadaniem Zrzeszenia jest współdziałanie z organami państwowymi w umacnianiu praworządności i kształtowanie prawa, podnoszenie poziomu wiedzy prawniczej i kwalifikacji zawodowej członków Zrzeszenia oraz popularyzacja prawa.

Ilość członków wzrosła od r. 1951 z 130 do 247 członków w r. 1958. Członkami są pracownicy sądownictwa, prokuratury, adwokatury, administracji i nauki.

Koło prowadzi głównie akcję referatową i dyskusyjną. W latach 1951—1958 na zebraniach dyskusyjnych wygłoszono 47 referatów. Dotyczyły one wszystkich dziedzin prawa, a szczególnie projektu kodeksu karnego, procesu cywilnego, zagadnień ustrojowo-konstytucyjnych, prawa pracy i wielu zagadnień związanych z praktyką prawa.

Członkowie Koła biorą udział w Komisji Prawa Cywilnego przy Zarządzie Głównym Zrzeszenia oraz przygotowują referaty na ogólnokrajowe zjazdy Zrzeszenia.

Koło organizowało również zebrania dyskusyjne, w tym 89 zebrań nad projektem konstytucji PRL, 8 nad projektem Kodeksu Cywilnego. Członkowie Koła biorą udział w referatach Komitetów Obronców Pokoju.

Zebrali i zestawili:

JAN DOBRZAŃSKI, TADEUSZ MENCEL

BIBLIOTEKA
UMCS
LUBLIN